

Клапків, Ю. М. Теоретичні домінанти страхових послуг // Юрій Михайлович Клапків/ Формування ринкової економіки в Україні.- Львівський національний університет імені Івана Франка.- Випуск 35.- Частина 1.- 2016.- с.210-217.

УДК 368.013

ТЕОРЕТИЧНІ ДОМІНАНТИ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Юрій Клапків

Тернопільський національний економічний університет,

Львівська 11, 46000 Тернопіль, Україна

e-mail: j.klapkiv@tneu.edu.ua

Досліджено теоретичні домінанти страхової послуги, в основі якої виокремлено ризик та непевність. Підтверджено тезис щодо теперішнього етапу суспільного розвитку, як суспільства управління ризиком. Проаналізовано фундаментальні трактування поняття ризику та непевності, існуючі поділи та градації ризиків. Виокремлено страховий ризик та основні квантифікації його критеріїв.

Ключові слова: ризик, непевність, страховий ризик, страхова послуга, суспільство управління ризиком.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку нашої держави, як ніколи відчувається потреба у посиленні зв'язку теорії і практики,

необхідність глибокого наукового узагальнення багаторічної історії та основ страхової справи, щоб виокремити перспективи формування ринку страхових послуг в сьогоденній Україні. Особливої ваги та складності, надає нова система економічних і соціальних відносин, пов'язана з передачею соціального забезпечення із державного, бюджетного фінансування на бюджети домогосподарств та формування нового вітчизняного ринку послуг. Актуальність дослідження виділяється на базі фінансової складності, адже домогосподарства ні фінансово, ні морально не готові до самостійного фінансування ризиків, які можуть і не реалізуватись, окрім того державна стратегія економічних перетворень далеко не однозначна, а рішення влади в довгостроковій ретроспективі вельми суперечливі. Закономірно відмовляючись від догм і негативів минулого, було б помилкою руйнувати міцні та здорові основи, на яких розвивалося ринку страхових послуг на сучасних теренах нашої держави.

У Радянську епоху культивувалося уявлення про необмежені можливості загальнодержавного бюджету та обов'язок держави допомагати її громадянам у надзвичайних ситуаціях, чи при досягненні непрацездатного стану або віку. Страхування виступало, доповненням до державного забезпечення, а гіперболізація ролі держави в житті громадянина, підпорядкування її завданням соціального та пенсійного забезпечення в кінцевому рахунку відображались на державному бюджеті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробкою домінантних теоретичних аспектів страхової справи у різних інтерпретаціях займалась ціла плеяда вітчизняних дослідників: В. Базилевич, К. Воблій, С. Волосович, Н. Внукова, О. Гаманкова, В. Грушко, М.Клапків, О.Кнейслер, С. Осадець, Н.Ткаченко, В. Плиса, Я. Шумелда, М.Фурман, К. Якуненко, О. Ястремський, а також зарубіжні науковці: І. Баланов, Д. Бобела, А. Вільямс, В. Гроуз, В. Глущенко, К. Ерроу, К. Лискава, Є. Хандшке та ін.

Незважаючи на значні здобутки, серед учених і практиків немає єдності щодо основи страхової послуги, неоднозначними є трактування ризику, що

використовується в наукових дослідженнях присвячених різноманітним аспектам страхової справи. Залишаються не повною мірою висвітленими питання теоретичних основ страхування, чим обумовлена доцільність обраної теми наукового дослідження та її актуальність.

Метою статті є узагальнення й поглиблення наукових підходів до трактування теоретичної домінанти страхової справи - ризику та виокремлення страхового ризику, як засади страхової послуги.

В основі сучасної, інституціональної та територіальної структур страхового ринку знаходяться страхові компанії, брокери та агенти, а також клієнти та об'єкти страхування.

На нормативному-правовому рівні Закон України «Про страхування» регулює відносини в сфері страхування і спрямований на «утворення ринку страхових послуг».[1] Саме категорію страхування, ми виокремлюємо, як теоретичну домінанту ринку страхових послуг, підставою існування та виникнення якого є страховий ризик.

Страхова справа та ринкова економіка чи діяльність і життя людини - категорії взаємозалежні, навіть нероздільні. Поєднання ринкової економіки та страхових послуг формує ринок страхових послуг, а там, де діє ринок з його об'єктивними законами – існує і ризик. Там де є вибір, відмінні варіанти – там також виокремлюється ризик, а саме ризик є домінантою формування страхування. Та саме поняття ризику в умовах ринку є видозміненим.

Для ринкової економіки ризик - це адекватно властиве йому явище, невід'ємний атрибут. Успіх властивий, лише ініціативним і заповзятим, тим хто шукає нетрадиційне, неординарне рішення. Згідно такого підходу, ініціатива - це ризик з багатьма невідомими, звичайно, з прагматичним розрахунком на успіх, але далеко не завжди із очікуваним результатом. Водночас, від усіх несподіваних з можливими несприятливими наслідками ризиків виробник повинен мати гарантований захист.

В умовах, планової економіки ідея ризиковості діяльності виключалась, бо суперечила ідеї відповідного планування. Тому страховими ризиками вважалися, як правило, події катастрофічного та природного характеру.

Поняття ризику є надзвичайно багатограним не існує єдиного його визначення, так природа ризиків неоднорідна і неоднозначна, тим самим це унеможлиблює єдність трактування. Тим не менш, яке б важке та об'ємне це поняття не було, є ряд його пояснень серед дослідників багатьох країн, в тому числі наукового плану, що представляють ризик відповідного до сфери інтересів дослідника. Ризик, є предметом вивчення в працях із таких сфер, як економіка, право, страхування, фінанси, математика та статистика, відмінні дефініції виявляють його «особливості» і неоднозначні характеристики. Варіативність та багатоаспектність досліджень безперечно утруднює, а не полегшення розуміння дефініції ризику.

У фаховій літературі, що стосується ризиків, зазвичай дослідження починають із перекладу, а саме із мовного пояснення використовуючи словник української мови, подальше дослідження носить розширений характер на основі пробабілістичних та економічних аспектів.

У повсякденному житті, часто використовується термін "ризик" і "невизначеність" нерідко підмінюючи їх значення, або прирівнюючи ці два поняття. Відповідно до словника української мови «ризик» - це можливість збитків або невдачі в якійсь справі, саме в цьому значенні цей термін використовується в повсякденних ситуаціях.[2, 539] «Невизначеність», згідно економічного словника трактується, як відсутність надійної інформації про умови економічної діяльності та низький ступінь передбачуваності цих умов[3, 547]. З позиції, фізичної особи - це відсутність впевненості, безпеки, коливання, почуття страху, тобто носить суб'єктивний характер, залишаються у сфері емоцій [4]. На думку, О. Ястремського представлену Економічному словнику, але вже у визначенні ризику, невизначеність трактується, як широке поняття, що означає неоднозначність, відсутність повного знання про результат та умови рішення.

На думку Вольф-Рудігер Гейльмана, поняття ризик є звulьгаризованою формою латинського терміну “Resecum”, яке в перекладі означає “небезпеку” або “скалу”. Такого ж підходу притримується і російський вчений В. Р. Ідельсон, який вважає, що слово “ризик” має португальське походження і спочатку означало стрімку скалу[5, 37]. Одним із перших поширених видів страхування – було морське страхування, де однією із найбільших загроз було зіткнення з прибережною скалою. Важливо, що також у старогрецькій мові, термін “ризик” співзвучний з терміном рослинний “корінь”, що виступаючи над поверхнею землі, може стати непередбаченою і небезпечною перепоною на шляху перехожого.

Гносеологію терміну “ризик” у багатьох європейських країнах Вольф-Рудігер Гейльман інтерпретує відчуттям небезпеки, як спільною складовою даного поняття.

Етимологія поняття “ризик” – це не лише лінгвістичне пояснення його первісного, істинного походження, а й історія його розвитку і формування як економічного поняття. На необхідність історичного погляду на поняття ризику, поєднання його логічного начала з історичним, наводить, висновок І. Балабанова, на думку якого, “ризик”, як історична категорія, виник на нижчому ступені цивілізації – тоді, коли у людини тільки появилось почуття страху перед смертю[6, 27]. Водночас, на відміну від поняття “ризик”, “страх” немає підстав розглядати як економічну категорію, адже страх є лише виявом внутрішнього душевного стану людини перед небезпекою.

Предметом нашого розгляду є ризик як категорія економічна, який розуміється як випадок який суб’єкт господарювання не в стані передбачити та запобігти, і який може вплинути на зменшення прибутків. Британська наукова школа підкреслює можливість побічних ефектів реалізації ризику та негативні наслідки, як для життя і здоров’я людини, так і для її майна, нерухомості та навколишнього середовища [7] .

Ризик, з точки зору права, означає можливість виникнення шкоди, яка обтяжує постраждалу особу, незалежно від її провини, оскільки договір або

законодавство не накладає обов'язку покриття цієї шкоди на інші особи, тобто оскільки постраждалий суб'єкт не уклав відповідного договору, що зобов'язує інших осіб до компенсації.

Цікавими є напрацювання Ф. Найта датовані 1921 роком, зокрема в книзі «Ризик, невизначеність і прибуток», де термін ризик використано із метою позначення «вимірювальної» невизначеності, а термін «невизначеність» для «невимірювальної» невизначеності. Ф. Найт використовує ці поняття для опису ризикових ситуацій, які також лежать в основі страхової послуги, ризиковими - були ті ситуації, де результати наперед невідомі, але характеризуються розподілом імовірностей, який нам відомий із початку. Відповідно, і ситуації, де можуть бути застосовані такі визначальні закони, як принцип максимально очікуваної корисності, глибоко відрізняються від «невизначених», результати яких є випадковими й характеризуються невідомим розподілом імовірностей.[8]

Дуже важливим аспектом пов'язаним із дефініцією визначення ризику є методологія підходу до суті даного питання. Можна виділити два основні підходи до дефініції ризику. Перший підхід, який характерний для економічної думки, розглядає ризик в якості причини реальних подій, фактів або соціально-економічних явищ. Водночас слід виділити протилежний підхід який використовується в страхуванні, але вважається незавершеним, і, таким чином, менш репрезентативним. Він охоплює ризик як стан зовнішнього світу окресленого подіями, які є результатом реалізації різних небезпек [9].

У контексті ринку страхових послуг ризик розглядається, як основа страхової послуги причина її виникнення, фундаментальна основа її наповнення. Основою сформованої страхової послуги є переважно наслідок реалізації ризику, особливо в сфері нерухомості та сільського господарства, як випадок катастрофічного характеру. Цей підхід відображає в основному підхід до ризику як причини подій, що реалізуються в реальності, і які, за фактом їх реальної появи є доказом того, що ризик існує.

Тим не менш, також можна звернутися до підходу, характерного для страхового права, адже реалізація катастроф це також стан зовнішнього світу, що є наслідком (результатом) реалізації небезпеки. Відмінності у дефініціях стосуються проблематики чи дана небезпека вже виступила, як факт що можна підтвердити чи становить потенційну загрозу описану через потенційну імовірність. Отже, є відмінності в наслідок інтерпретації ризику через предмет страхування, зроблених на основі цих двох підходів.

З теоретичної точки зору представлені підходи не виключаються та ймовірно лише спільне їх вивчення і аналіз дозволять створення всеохоплюючої теорії страхування. Поки що, більш акцептованим і повсюдно застосовуваним в страхуванні є економічний підхід, який трактує ризик, як процес і розглядає його – через аналіз складових частин та компонентів.

Подальші дослідження над страховою послугою зосередимо навколо саме страхової теорії ризику, яка представляє особливий розділ науки, що займається точним дослідженням та аналізом ризику для визначення області інтересів, і предмету страхування.

Істотним етапом в розвитку сучасної теорії ризику було віднесення через А. Вілета ризику до ступеня невпевненості виникнення визначеного наслідку, а не до ступеня правдоподібності його настання. Вагомим досягненням, на нашу думку, є поділ невпевненості на вимірювальну та не вимірювальну. Невпевненість вимірювальна визначена була через нього як ризик, а не вимірювальна, як невпевненість сенсу «stricte», тобто невпевненість в суб'єктивному відчутті.

Суб'єктивна (невпевненість, що визначається інакше як, непевність 2 рівня), має місце, коли можливі випадковості і їх результати є передбачуваними, але не відома правдоподібність їх реалізації. Характеризує вона багато господарських, інвестиційних чи страхових заходів, а її прикладом може бути пожежа, автокатастрофа, багатократна інвестиція[10].

Ефективний аналіз страхового ризику на сьогодні уже не можливий без поділу ризиків запропонованого А. Мовбрай [11], який опираючись на критерії консеквенції ризику виокремив чистий та спекулятивний ризик. Відмінність між ними у тому, що наслідком прояву чистого ризику є лише збитки, тоді коли при реалізації спекулятивного ризику можуть мати місце як збитки, так і вигода. Деякі автори вважають, що спекулятивним ризикам здебільшого властиве штучне, антропогенне походження [12].

Поширення ризиків на управлінську діяльність, на сферу прийняття економічних рішень сприяє масовому використанню поділу ризиків на чисті та спекулятивні, тобто такі, які з однаковою імовірністю можуть призвести до негативного або позитивного результату. Відповідно, ризики, котрі виходять з природи буття, виробництва, є чистими, а ті, що виникають у процесі прийняття суб'єктами виробничих, економічних рішень з надією на отримання прибутку – ризики рішень. Перші з них є іманентними категоріями виробництва, а другі – мають спекулятивний характер[12].

Ця класифікація має важливе значення для страхової справи. На її підставі приймаються на страхування лише чисті ризики за надзвичайним винятком випадків, результат яких може створювати шанси додаткового прибутку (наприклад страхування атрибутів кінозірок і спортсменів, які гарантують артистичні чи спортивні можливості, забезпечуючи їх власникам отримання зиску).

Чисті ризики вважаються більш вимірювальними, легше передбачуваними ніж спекулятивні, тому можна з більшим успіхом застосовувати до них закон великих чисел, вони піддаються розрахункам статистичними методами з великою правдоподібністю.

Завдяки цій класифікації можна також розрізнити складові компоненти ризику залежно від того, чи даний випадок є прикладом чистого ризику чи спекулятивного. Можна прийняти, що чистий ризик складається із загрози, небезпеки і потенційні джерела втрат, а спекулятивні компоненти ризику з небезпеки і потенційних джерел втрати або вигоди.

Водночас, загрози створюють шанс понесення втрат або спричиняють, що їх рівень буде високий. Чинники ризику це відповідники загроз в спекулятивному ризику, тобто умови, що мають вплив на правдоподібність понесення втрат або досягнення зиску і/або на їх розмір. Небезпекою натомість визначається причина або джерело втрат, хоча і в термінології запропонованій вище причини і джерела втрат узяті як два своєрідні поняття: небезпека як причина втрат і також джерела збитків як потенційні джерела втрат (або зиску в спекулятивному ризику), позначаючи конкретні предмети і ситуації, які стосуються втрати чи виграшу. У зв'язку з цим ризик розраховується як ймовірність інциденту, нещасного випадку або травм [13].

Власне бачення ризику, та пов'язане із ним визначень опубліковано Комісією з термінології страхування США, яке під ризиком розуміє застраховану особу або об'єкт, тобто ризик функціонує як визначення комплексу об'єктів або осіб, які в результаті одного нещасного випадку можуть піддатися знищенню або пошкодженню [14].

Ризик, на відміну від невизначеності – як вже було раніше з'ясовано – є явищем вимірювальним та носить об'єктивний характер. Для оцінки його розмірів доречно є застосування наступного підходу: якщо його визначено за допомогою набору можливих випадків, на які наразив визначений суб'єкт, і кожному із цих випадків призначається ймовірність виникнення і квота, то збір цих квот, разом із функцією правдоподібності, визначену на цей набір називається ризик [15].

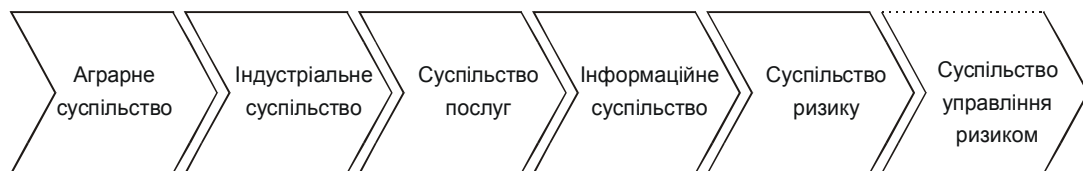
Поняття небезпеки, в страхуванні зустрічається вельми часто, особливо при визначенні ризику. Небезпека разом із поняттям ризику визнається в страховій теорії, як чинники що впливають (фактори) на величину і ймовірність ризику. Оскільки перший чинник то причина або джерело втрат, то небезпека це комплекс умов і обставин, в яких даний ризик реалізовується.

У варіанті страхових ризиків, що є специфічними ризиками, важко говорити про позитивні наслідки їх реалізації – ефект завжди негативний для людей, їх майна та навколишнього середовища, інфраструктури. Вони власне

і є кращим прикладом чистого ризику, виокремленого раніше на основі наслідків реалізації невизначених подій.

Суттєвими є напрацювання на тему денотації ризику, як основного поняття при вивченні страхової справи, варто відзначити, що ведення якої-небудь діяльності людини (цивілізаційної чи господарської) завжди пов'язане з наявністю ризику, при цьому при чому відмінними є лише його інтенсивність та і величина залежності від реалізованого проекту. Так, ще в 2002 році вітчизняний науковець М. Клапків, визначив сучасне індустріальне суспільство, як суспільство управління ризиком[16, 10].

В такому суспільстві підприємець формує свою економічну стратегію не тільки з урахуванням ризику, а й на базі управління ризиком:

Рис. 1.1. Схема послідовності зміни етапів суспільного розвитку.

Отже, як видно з рисунка 1.1, після проходження “постіндустріальних” етапів: суспільства послуг, інформаційного суспільства – на їх базі М.Клапків ще в 2002 році прогнозував формування “суспільства ризику” та суспільства управління ризиком.

Ми поділяємо його думку, що логічним та історичним продовженням “суспільства ризику” буде суспільство базоване на ризику, але вже на значно вищому рівні – на управлінні ризиком.

З упевненістю можна сказати, що в сучасному суспільстві небезпека виникнення шкоди стосується різних суб'єктів і осіб, а її наслідки – як у фінансовому аспекті, але також і у не фінансовому (таких як життя, здоров'я, працездатність) – можуть бути дуже шкідливі. Кожна людська і господарська одиниця повинна рахуватися з виникненням ризиків, яких не буде здатна передбачити чи протидіяти.

Отже, у страховій теорії ризику, ризик - визначений як суб'єкт страхування, який в кінцевому підсумку призводить до його ідентифікації з застрахованим об'єктом або особою. Ризик, відповідно може бути предметом страхування, це твердження є вірним і для страхових ризиків, тому ризик визначено базуючись на теорії страхового ризику.

Ключовою домінантою страхової послуги, на нашу думку є страхові ризики, незалежно від їх конкретного походження і характеру ризикогенного середовища, саме вони є безпосереднім наслідком відносин застрахованого і страховика.

Отже, здійснюючи спроби квантифікації страхових ризиків, необхідно виходити із суті категорії страхування, характеру і сфери поширення страхових взаємовідносин. Саме тому різні дослідники, всебічно вивчаючи природу страхових ризиків, прагнуть виводити їх першооснови. Цікавим для нас, є виокремлення критеріїв страхових ризиків О.Вовчак.

- Ризик що включається в розмір відповідальності страховика, має високий рівень імовірності.
- Ризик є випадковим (небезпека невідома ні в просторі, ні за часом, ні за розмірами).
- Настання страхового випадку, що виражається в реалізації страхового ризик, не залежить від волевиявлення страховика чи інших осіб.
- Страхова подія не має масштабів катастрофи [3, 490].

Останній критерій різко кореспондує із нашою позицією, щодо місця катастрофічних ризиків в теорії страхування [4; 17] Катастрофічний ризик (ризик катастроф), на нашу думку, можна визначити, як ймовірність виникнення стихійних лих викликаних силами природи, що мають різкий і несподіваний характер. Факт його реалізації – місце та розмір заподіяної шкоди, часто важко передбачувані та зазвичай не залежать від людини. Ґрунтовне дослідження, дозволяє визнати приналежність катастрофічного ризику до страхових ризиків та охоплювати його страховим покриттям.

Висновки. Проведене дослідження існуючих теоретичних підходів до трактування ризику, як засади страхової справи дало можливість підтвердити висновок, щодо сучасного індустріального суспільства, як суспільства управління ризиком. В основі різноманіття підходів до трактування ризику та непевності виокремлено страховий ризик та основні квантифікації його критеріїв.

1. Високий рівень імовірності, ризику що включається в страхове покриття страховика.

2. Випадковий характер ризику є (непевність в просторі, за часом та за розмірами).

3. Незалежність настання страхового випадку, тобто повної чи часткової реалізації страхового ризику, від волевиявлення страховика, застрахованого чи інших осіб.

4. Ризик є чистим (не спекулятивний характер, без можливості безпідставного збагачення).

Окремо відзначено катастрофічний ризик як страховий, адже розмір не позбавляє даний ризик основних властивостей та не обмежує можливість його страхування.

Література:

1. Закон України "Про страхування." Урядовий кур'єр.–1996.–18 квітня.
2. Словник української мови: в 11 томах. — Том 8, 1977.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах.-Том 2 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – Київ: Видавничий центр "Академія", 2001. – 848 с.
4. Клапків, Ю. М. Економічні детермінанти катастрофічних ризиків / Юрій Клапків // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє : щорічник / за заг. ред. М. В. Лазаровича. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – Вип. 18. – С. 61-67.
5. Идельсон В. Р. Страхование право / В. Р. Идельсон. – Москва: Издательский центр "АНКИЛ".– 1992. 37.
6. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент / И. Т. Балабанов.– Москва: Финансы и статистика, 1996. – 192 с.
7. Defining Risk [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.floodrisk.org.uk

8.Knight F. Risk, Uncertainty, and Profit // Frank Knight / Hart, Schaffner, and Marx Prize Essays, no. 31. - Boston and New York: Houghton Mifflin. - 1921.

9.Podstawy ubezpieczeń tom I – mechanizmy i funkcje / red. J. Monkiewicz. – Poltext, Warszawa. – 2000. – 390 s.

10.Williams C. A., Smith Jr., Young P. C. Zarządzanie ryzykiem a ubezpieczenia / C. A. Williams, Jr. Smith, P. C. Young // Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.– 2002. – 305 s.

11.Kowalewski Eugeniusz Wprowadzenie do teorii ryzyka ubezpieczeniowego / Eugeniusz Kowalewski // Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej. Praca zbiorowa pod redakcją A. Wąsiewicza. – Bydgoszcz: Branta. – 1994. – С. 21-37.

12.Ubezpieczenia majątkowe. Wydanie IV uzupełnione aneksem /Praca zbiorowa pod redakcją prof. dr Witolda Warkała. – Warszawa: PWE, 1971. – С. 36.

13.Szymańska K. Jak i gdzie ubezpieczyć majątek firmy / K. Szymańska // Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o. o., Gdańsk. – 1997. – 410 s.

14.Волосович С. Страхування ризиків кредитної сфери: монографія /С.В.Волосович.– К.: Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2013. – 388 с.

15.Otto W. Wycena ryzyka w ubezpieczeniach niezyciowych / W. Otto// „Prawo Asekuracyjne” 1997.– N 2. – s. 16-27.

16.Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків : Монографія / Михайло Семенович Клапків. – Тернопіль : Екон. думка, Карт-бланш, 2002. – 570 с.

17.Клапків Ю.М. Дефініція та особливості класифікації катастрофічних ризиків у теорії страхування/ Юрій Клапків // Фінансовий простір. Електронне наукове фахове видання: міжнародний науково-практичний журнал. - № 3 (11).- 2013.- С.145-151.

THEORETICAL DOMINANT INSURANCE SERVICES

Klapkiv Jurij

Ternopil national economic university,

11 Lvivska, Ternopil 46000, Ukraine

e-mail: j.klapkiv@tneu.edu.ua

Theoretical dominants of insurance services, in which are distinguished risk and doubtfulness are investigated. In everyday life, we often use the term "risk" and "doubtfulness" often change their meaning or compare these two concepts.

The aim of the article is the generalization and deepening scientific approaches to the interpretation of the dominant theoretical insurance business - risk and distinguished of insurance risk as the bases of insurance services. In the context of market insurance service risk is regarded as the foundation of insurance services causes of its origin, the fundamental basis of its content. The basis of insurance services is primarily a result of risk implementation.

The subject of our study is the risk as economic category, which understands as a case that subject of economy is unable to foresee and prevent and which may affect on the reduction of profits. Two main approaches to the definition of risk are distinguish. The first approach considers risk as a cause of real events, facts or socio-economic phenomena.

The opposite approach is used in insurance, but is considered as incomplete, and therefore less representative. It covers risk as the state of the outward world which is outlined with events that are result of the implementation of various dangers.

The thesis on the current stage of social development as social risk management are confirmed. The fundamental interpretation of the risk concept and doubtfulness existing divisions and gradations of risks are analyzed. The basic insurance risk and its quantification criteria are determined.

Now then, the key of the dominant insurance service is insurance risks, regardless of their specific origin and character of its full of risks environment, they are the direct consequence of the insured and insurer relations

Key words: risk, uncertainty, insurance risk, insurance services, society of risk management.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ДОМИНАНТЫ СТРАХОВЫХ УСЛУГ

Клапків Юрій

Тернопольский национальный экономический университет,

Львовская 11, 46000 Тернополь, Украина

e-mail: j.klapkiv@tneu.edu.ua

Исследованы теоретические доминанты страховой услуги, в основе которой выделены риск и неопределенность. Признано тезис относительно данного этапа общественного развития, как общества управления риском. Проанализированы фундаментальные трактовки понятия риск и неопределенности, существующие разделения и градации рисков. Выделены страховой риск и основные квантификации его критериев.

Ключевые слова: риск, неуверенность, страховой риск, страховая услуга, общество управления риском.

Клапків, Ю. М. Теоретичні домінанти страхових послуг // Юрій Михайлович Клапків/ Формування ринкової економіки в Україні.- Львівський національний університет імені Івана Франка.- Випуск 35.- Частина 1.- 2016.- с.210-217.